

FoP södra Lappland, årsredovisning 2015

I landstingsplan 2012-2015 slås fullmäktiges sex övergripande mål fast. Nämnden arbetar utifrån två av landstingsfullmäktiges sex mål; "Bättre och jämlik hälsa" och "Ökat medborgarinflytande".

Till varje mål har fullmäktige angett ett antal strategier som ska vara vägledande i arbetet. Strategierna är koncernövergripande, ofta långsiktiga tillvägagångssätt som omfattar hela eller stora delar av verksamheten. Fullmäktige har även formulerat särskilda uppdrag som nämnden ska utföra och återrapportera i förhållande till.

- Följa upp det folkhälsopolitiska arbetet och första linjens vård av barn och unga med psykisk ohälsa ur ett medborgarperspektiv
- Utveckla det lokala medborgarinflytandet bl.a. via folkhälsoråden och i andra samverkansformer
- Skapa mötesplatser för dialog
- Ta vara på medborgarnas synpunkter i nämndernas uppföljning av hälso- och sjukvården som underlag för landstingets samlade planering.

Arbetet definieras i verksamhets- och aktivitetsplanen för 2015¹ (jmf tabell 1).

Nämndens arbete

Under året har nämnden genomfört 9 nämndsmöten, en presidieträff samt 12 arbetsutskott. Fokus för mandatperiodens inledande sammanträden har varit att informera nya ledamöter/ersättare om nämnden och dess arbete samt att planera för årets verksamhet. Vid presidieträffen i januari var landstingets planeringschef närvarande för att bistå i nämndens årsplanering. I verksamhetsplanen som fastställdes i mars framkommer den inriktning och de mål som nämnden har haft med sitt arbete. Årets övriga sammanträden har bestått i genomförande och uppföljning av verksamhet.

Som en del i att nå måloppfyllelse har nämnden genomfört träffar med befolkning och med representanter från patient- och pensionärsföreningar. Nämnden har även träffat representanter från ett antal i förväg utvalda fokusgrupper vilka nämnden velat rikta särskild uppmärksamhet till:

- Primärvård, träffar med verksamhets-/enhetschefer
- Migrerad befolkning, träffar med flyktingsamordnare/motsvarande
- Barn och unga, träffar med elevhälsa
- Våldsutsatta, träffar med kvinnojourer, centrum mot våld samt psykiatri/BUP

Under året har nämnden i samverkan med övriga nämnder för folkhälsa och primärvård i länet skickat en skrivelse till Socialstyrelsen i syfte att tydliggöra behovet av standardisering av de hälsoundersökningar som genomförs av asylsökande. Nämnden har även verkat för och fått till stånd ett samverkansavtal med Lycksele kommun (LÖK) för perioden 2015-2018 inom områdena äldre, vuxna och barn och unga samt träffat ett antal aktörer som är verksamma inom området "våld i nära relationer".

¹ Beslut (2015-03-25 § 31), reviderad (2015-05-20 § 59), reviderad (2015-09-21 § 79)

Tabell 1, VERKSAMHETSPLAN, Nämnd för folkhälsa och primärvård i södra Lappland

UPPDRAG	MÅL	UPPFÖLJNING
BÄTTRE OCH JÄMLIK HÄLSA		
Bedöm hälsoläget och behovet av primärvård och folkhälsoinsatser i det geografiska området samt föreslå åtgärder för att förbättra dessa	Nämndens samlade bedömningar och förslag redovisas	DÅ, ÅR, Underlag
Följa upp det folkhälsopolitiska arbetet och första linjens vård av barn och unga med psykisk ohälsa ur ett medborgarperspektiv	Nämndens samlade kunskaper och synpunkter redovisas	DÅ, ÅR, Underlag
MEDBORGARINFLYTANDE		
Utveckla det lokala medborgarinflytandet via folkhälsoråden och i andra samverkansformer	Medborgarnas inflytande i de respektive folkhälsoråden utökas	ÅR, Underlag
	Patient- och pensionärsföreningarnas inflytande över de gemensamma dialogträffarna utökas	ÅR, Underlag
Skapa nya mötesplatser för dialog	Ett forum för dialog med ungdomar/ungdomsråd	DÅ
	En blogg	DÅ
	Sammanfatta och rapportera gjorda erfarenheter	Underlag, ÅR
Ta vara på medborgarnas synpunkter i uppföljningen av hälso- och sjukvården	Befolkningens synpunkter synliggörs i underlag	Underlag, ÅR

DÅ= Delårsrapport, ÅR= Årsrapport

Uppföljning bättre och jämlik hälsa

Hälsoläget hos befolkningen i södra Lappland är fortsatt sämre än vad som gäller länets övriga befolkning. Detta baseras på befolkningsstatistik² som bland annat påvisar lägre självskattad hälsa, högre BMI och blodtryck och större andel fysiskt inaktiva än snittet i länet. Hälsoläget kan även avläsas i den förväntade livslängden som under perioden 2009-2013 uppvisat en negativ utveckling jämfört med perioden 2006-2010.

Behovet av primärvård och folkhälsoinsatser i det geografiska området bedöms som fortsatt stort. Detta dels mot bakgrund av att flertalet kommuner i södra Lappland har en allt äldre befolkning men även med anledning att befolkningen mår sämre. Flera av kommunerna tar dessutom emot en stor andel flyktingar vilket kräver resurser från i första hand primärvård och tandvård för att klara mottagande och Hälsoundersökningar.

En viktig strategi och framgångsfaktor för folkhälsoarbetet i Västerbotten har varit det långsiktiga arbetet med interventionsarbetet kopplat till Västerbottens Hälsoundersökning (VHU). FoP sL vill understryka vikten av att primärvården fortsätter att genomföra det förebyggande arbetet och säkrar att kallelser sker under hela året.

Nämnden anser att arbetet med första linjens vård av barn och unga med psykisk ohälsa måste fortgå och insatser säkras. En viktig förutsättning för det är att andelen familjecentraler bör öka eftersom de underlättar arbetet med att komma tillrätta med barns fysiska och psykiska ohälsa i samverkan med kommunerna. Nämnden anser även att en primärvårdsrepresentant alltid bör delta i kommunernas folkhälsoråd eftersom deras närvaro kan främja folkhälsan. Nämnden anser att barn och ungas tillgänglighet till elevhälsa och ungdomsmottagning måste öka eftersom tillgängligheten för närvarande inte är tillräcklig. Det är viktigt både för att stärka arbetet med ungas psykiska och sexuella hälsa.

Nämnden anser att "öppna vårdrum" bör få genomslag i hela primärvården eftersom det ökar patientens tillgänglighet till sjukvård. Det är även viktigt att säkra tillgängligheten till vård och omsorg genom tillgången till språktolk så att personer med svenska som andra språk kan möta vården på likvärdiga villkor. Nämnden ser vidare att det finns ett behov av att säkra möjligheten för individer i södra Lappland att ta del av vård vid Röda korsets trauma center, som erbjuder behandling av ensamkommande barn men även övriga nyanlända.

Nämnden ser allvarligt på den negativa utvecklingen av folkhälsan i södra Lappland och ser att detta inte går i linje med fullmäktiges mål om ökad jämlik hälsa. Det systematiska folkhälsoarbetet måste fortgå inom landstinget. För att ytterligare stärka uppföljning är det viktigt att landstinget säkerställer att relevant hälsodata finns tillgänglig även för gruppen mellan 6-40 år för att bilden av folkhälsan ska bli mera heltäckande och lättare att tyda.

Nämnden anser att stimuleringen av tobaks- och drogfrihet bör fortsätta, särskilt med tanke på att andelen unga som röker redan i högstadie- och gymnasieålder ser ut att öka. Området bör även särskilt uppmärksammas för gruppen ensamkommande unga, där andelen rökande är relativt stor. Det är även viktigt att andra förebyggande hälsoinsatser genomförs för migrerad befolkning i samverkan med kommunerna för att stärka förutsättningar för jämlik hälsa.

² Västerbottens hälsoundersökningar 2014

Uppföljning medborgarinflytande

Som ett led i att utveckla det lokala medborgarinflytandet deltar nämnden vid samtliga folkhälsoråd i södra Lappland. I råden har nämnden en möjlighet att ta upp frågor av betydelse för att medborgarnas inflytande i sin egen hälsa ska kunna öka. Det har därför varit viktiga forum för att även sprida kunskap och information om Patientlagen som är ny för året.

Nämnden har under 2015 skapat en ny mötesplats genom att träffa det nystartade ungdomsrådet i Lycksele vid nämndssammanträdet den 16 december. Ungdomsrådet är en viktig plattform för dialog, vilket även stärks när ungdomsrådet kommer utökas med deltagande från alla åtta kommunerna i södra Lappland.

I uppföljningen av hälso- och sjukvården har nämnden noterat att medborgarnas i allmänhet är nöjda och menar att sjukvården fungerar bra, särskilt i akuta situationer. Befolknings och patientföreträdare återkommer dock med kritik mot den höga andelen "hyrläkare" inom verksamheten, vilket kan vara en minskad förutsättning för kontinuitet. Personal inom verksamheterna har även lyft att kommunikationen i vårdkedjan mellan landsting och kommuner som ska stödjas av IT-verktyg, inte alltid verkar fungera. Patient- och pensionärsföreningarnas inflytande över de gemensamma dialogträffarna har utökats genom att föreningarna har varit delaktiga i vilka teman som har informerats om vid träffarna. Under 2015 har två dialogträffar med patient- och pensionärsföreningar genomförts, en på våren och en på hösten. Efter träffen under våren 2015 fyllde föreningarna i en enkät med önskemål om teman nästkommande träff, utifrån dessa enkätsvar har nämnden planerat innehåll vid nästkommande dialogträff.

Nämnden har under året genomfört ett försök med en blogg som ny form för dialog.

Staben för planering och styrning
Majlis Israelsson

2016-03-03

182806

Tabell 2, AKTIVITETSPLAN, Nämnd för folkhälsa och primärvård i södra Lappland

PLANERING	GENOMFÖRANDE/AKTIVITET
BÄTTRE OCH JÄMLIK HÄLSA	
Hälsorapporter och statistik	Nämnden har under 2015 följt upp följde rapporter i sitt arbete: Barnhälsorapport 25/3, Hälsa på lika villkor 10/2, Västerbottens hälsoundersökningar 19/8, Primärvårdens områdesprofil 1/10
Kurser och konferenser	Nämnden har deltagit i följande kurser och konferenser: Kultur för seniorer 19/3, Minoritet och makt 6/5, Hjärnkraft 11/5, Missbruk hos äldre 21/5, Temadag bemötande 1/6, Lärandeseminarium 30/9-1/10, Prioriteringskonferens 21-22/10, Tillsammans är vi starkare 22/10, Integration och hälsa 20/11, Sociala investeringar 26-27/11
Fokusgrupper	Barn och unga: Nämnd 20/5, 19/8 och 15/10 AU 16/9 Migrerad befolkning: Nämnd 20/5, 19/8, 15/10 och 16/12 Våldsutsatta: AU 9/6, 24/8 och 16/9
Besök HC/sjukstugor	Åsele, Vilhelmina, Malå, Tärnaby/Hemavan, Glesbygdsmedicinskt centrum
Samverka mellan FoP i länet	Samverkan mellan FoP-nämnderna 30/9-1/10, NFH konferens "Ta vara på det friska"
Samverkan med Kommuner	Berett och fastställt LÖK mellan Lycksele kommun samt FoP sL, HSN, LTS, NFH och kommunen. Folkhälsoråden i respektive kommun. Spridningskonferens för metoden HLT i Södra Lappland Verka för att upprätta samverkansavtal med de respektive kommunerna, remiss gått ut till kommunerna i Södra Lappland.

Staben för planering och styrning
Majlis Israelsson

2016-03-03

182806

Projekt- och visionsmedel 2015	Se tabell 4, totalt har 169 tkr fördelats
MEDBORGARINFLYTANDE	
Medborgarinflytande och dialog	Genomfört uppföljning av "Unghästen" Driva frågor som ökar befolkningens delaktighet i sin egen hälsa genom Hälsa på lika villkor, Ta vara på det friska samt möten med företrädarorganisationer och befolkning
Patient- och pensionärsföreningar	Träffar har hållits vid tre tillfällen under året; AU 5/5 och 24/8 samt vid visionsdagen den 21/9
Medborgardialog	Nämnd 19/8 och 15/10
Ungdomsråd	Ungdomskonferens Lycksele kommun 26/3 och träff med arbetsutskottet 16/12
Blogg	Har testats men ej fortgått

Staben för planering och styrning
Majlis Israelsson

2016-03-03

182806

Ekonomi

Nämndens budget är fördelad på två kostnadsställen; Driftkostnader för nämnden (18218) samt Folkhälso projekt och visionsmedel (18224). För 2015 uppvisar nämndens för sin totala ram ett överskott. (jmf tabell 2 och 3).

Tabell 2, Kostnadsställe 18218, Verksamhetsmedel per augusti

Tabell 3, Kostnadsställe 18224, Projekt-/visionsmedel per augusti

18218	Årsbudget	Budget	Utfall	Differens	18224	Årsbudget	Ack budget	Ack utfall	Differens
KOSTNADER Total	2 237	2 237	2 238,6	-1,6	KOSTNADER Total	283	283	201,1	81,9

Tabell 4 visar nämnden beviljade visions och projektmedel. För att bredda andelen aktörer som arbetar med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet har samtliga kommuner i södra Lappland getts möjlighet att erhålla 10 000 kronor vardera av nämndens folkhälsomedel. Detta förutsatt att medlen används för att motverka de hälsoproblem som Västerbottens hälsoundersökning påvisar. Nämndens visionsmedel har fördelats i enlighet med principen att nå de målgrupper som bedöms ha särskilda behov.

Tabell 4, Utbetalda projektmedel per 2015

Beviljade projektmedel	
Mödravården i Lycksele "Doula"	39,0
Socialpsykiatriskt kunskapscentrum i	10,0
Folkhälsorådet i Sorsele	10,0
Folkhälsorådet i Storuman	10,0
Folkhälsorådet i Malå	10,0
Folkhälsorådet i Dorotea	10,0
Folkhälsorådet i Lycksele	10,0
Folkhälsorådet i Vilhelmina	10,0
Dorotea ridklubb	30,0
Diabetesföreningen i Västerbotten	30,0